Leo Tolstoi

ANNA KARENINA

Oheismateriaali

TAMPEREEN TEATTERI

Leo Tolstoi

ANNA KARENINA

Ensi-ilta 25.10.2018

Oheismateriaalin valmistaneet opettajat:
Jenni Hurme, Kaisa Ikäläinen, Jari Ketola, Terhi Lintunen, Eija Piikkilä, Päivi Ruohoniemi ja Sari Ruokonen

Kuvat: Harri Hinkka, Tampereen Teatteri

Mihin tarkoitukseen oheismateriaali on tehty?
Oheismateriaalin tavoitteena on syventää esityksen katsomiskokemusta ja herättää ajatuksia ja keskustelua teatterielämyksestä. Tehtäviä voi käyttää ennen ja jälkeen teatteriesityksen. Materiaali soveltuu esimerkiksi yläkoulun, ammattiopiston ja lukion opiskelijoille. Aineistoa voi soveltaa tehtäessä opintoihin opintosuorituksia.

Miten materiaalia käytetään?
Voitte vapaasti valita teitä kiinnostavat alueet ja käsitellä niitä joko ohjeen mukaan tai haluamallanne tavalla: pari- ja ryhmätöinä, keskusteluina, kirjallisina tehtävinä tai draamatehtävinä.

Voitte tutustua myös muiden näytelmien materiaaleihin sekä teatterietikettiin. Oheismateriaaleissa on erilaisiin tilanteisiin sopivia draamatehtäviä sekä materiaalia teatteriesityksistä yleensä.
http://www.tampereenteatteri.fi/fi/yleisotyo/opettajille/
http://www.tampereenteatteri.fi/fi/yleisotyo/teatterietiketti/

Sisällysluettelo seuraavalla sivulla

SISÄLLYSLUETTELO

I	**ANNA KARENINA: perustietoa näytelmästä ja ohjaajan sana**	4
II	**Anna Karenina: näytelmä ja muut kulttuurin tuotteet**	6
III	**Tehtäviä ja tietoa suurista aiheista**	7
IV	**Lukutaidon tehtäviä lukiolaisille**	12
V	**Kirjoitustaidon tehtäviä lukiolaisille**	12
VI	**Ryhmätehtäviä lukiolaisille**	13
VII	**Esitysanalyysikysymyksiä**	14
VIII	**Tehtäviä kuvaamataidon ja visuaalisen kulttuurin opetukseen**	16
IX	**Teatterietiketti**	18

I Anna Karenina: näytelmän perustiedot ja ohjaajan sana

Anna Karenina on avioliitossa, joka muistuttaa hyvää kauppaa. Kaikki turva ja yltäkylläisyys näyttäytyy kuitenkin laimeana kompromissina, kun Anna yllättäen rakastuu. Huikea rakastuminen sulkee ulkopuolelle kaiken muun.

Anna Karenina ei kerro kuitenkaan vain Annan tarinaa.

Moni puntaroi velvollisuuksien ja sitoumusten suhdetta villiin heittäytymiseen, siitä kertoo näytelmässä Levinin rakkaustarina. Levin etsii mielekkyyttä elämäänsä työn, uskonnollisten pohdintojen ja idealismin kautta. Mustasukkaisuuden, perheen, lojaaliuden ja intohimon teemoista Leo Tolstoi on luonut realistisia, ristiriitaisia ja kiehtovia ihmiskohtaloita, joiden arvoitus kiinnostaa aina uudelleen ja uudelleen.

Perustuu Leo Tolstoin samannimiseen romaaniin
Dramatisointi Helen Edmundson
Suomennos Aino Piirola
Ohjaus Marika Vapaavuori
Lavastussuunnittelu Marjatta Kuivasto
Pukusuunnittelu Leena Rintala
Koreografi Miika Riekkinen
Valosuunnittelu Raimo Salmi
Äänisuunnittelu Hannu Hauta-aho
Videosuunnittelu Joonas Tikkanen

Rooleissa:

Pia Piltz	Anna Karenina
Turkka Mastomäki	Karenin
Marc Gassot	Vronski
Eeva Hakulinen	Dolly
Ville Majamaa	Stiva
Pihla Pohjolainen	Kitty
Lari Halme	Levin
Risto Korhonen	Nikolai
Matti Hakulinen	Petritski
Elina Rintala	Ruhtinatar Betsy
Kirsimarja Järvinen	Kreivitär Vronskaja / Agafja Mihailovna
Elisa Piispanen	Kotiopettajatar Mariette
Martti Manninen	Pappi
Miika Riekkinen	
Vera Pekkonen / Petra Porspakka	
Otso Majamaa / Veikka Välikoski	

Ensi-ilta Tampereen Teatterin päänäyttämöllä 25.10.2018

Ohjaaja Marika Vapaavuoren kirjoitus esityksen käsiohjelmassa:

Leo Tolstoin Anna Karenina on niin täynnä suuria teemoja, että tarinasta on vaikeaa irrottaa yhtä teemaa ja syytä, miksi halusin teoksen ohjata. Kaleidoskooppimaisesti näytelmä avaa aina uuden assosiaation johonkin kokemaani ja tekee syvällisen, inhimillisen havainnon. Vaikka Annan tarina on tunnetusti traaginen, siinä on jotakin valtavan terapeuttista ja lohduttavaa.

Tolstoin naiset ovat älykkäitä ja herkkiä. He ovat myös seksuaalisia, ristiriitaisia, intohimoisia. Tolstoita vapaasti lainaten, täytyy saada elää ja rakastaa. Siinä missä näytelmä väkisinkin ajaa pohtimaan syyllisyyttä, häpeää ja ankaruutta, se onneksi tarkastelee myös anteeksiantoa.

Tolstoi kirjoittaa moraalista ja samalla kuvaa rakkauden ytimen, sen vapaan ja pakotettuna kuolevan luonteen. Häpeä ja hylätyksi tuleminen, jotka melkein tappavat Levinin ja Kittyn elämänhalun verhoutuvat Kreivi Kareninin mielessä katkeruudeksi, joka antaa oikeutuksen kostoon, jonka pelinappulaksi otetaan yhteinen lapsi. Kun oikeutta alkaa jakaa kaksinaismoralistien joukko, joka eristää Annan, hän alkaa kostaa itselleen.

Mieleen nousee näytelmän lause ’minun pitää voida kunnioittaa itseäni’. Pidän tästä ajatuksesta. Tolstoi kirjoittaa Levinin suuhun repliikin, jossa hän tunnustaa ponnistelleensa ymmärtääkseen kuolemaa. Kaiken pohjavireenä on jatkuvasti uskon ja rakkauden keskeiset teemat.

Kaikki tämä on risteillyt päässäni tämän prosessin aikana. Koen teatterin hetken taiteena myös sillä tasolla, että en tekijänä halua puuduttaa prosessia etsimään pakonomaisesti omaa ennakkomielikuvaani, vaan antaudun. Haluan kuoria kerroksia, nähdä unia, kokeilla ja kannustaa muutkin työryhmän jäsenet ympärilläni tähän kaikkeen. Tuntuisi väärältä vääntää tai pakottaa jotakin teemaa toisen yläpuolelle. Siksi joka kerta mennessäni harjoitukseen, saavun paikalle täynnä luottoa työkavereihin, omaan intuitioon ja kiinnostuneena mistä kaikesta Anna Karenina tänään alkaa kuiskia minulle.

En muista milloinkaan aikaisemmin olleeni niin täynnä onnea tarjotusta työstä, kuin saadessani teatterinjohtaja Reino Braggelta puhelun, jossa hän kutsui minut tähän työtehtävään. Asiaan liittyi paljon sellaisia merkityksiä ja symboliikkaa, joita en edes yritä avata lyhyesti, vaan tyydyn toteamaan, että tällä kertaa alkuilahdusta ja prosessin tuomaa iloa on vaikea sanoittaa. Yhden sanan voin kuitenkin sanoa kaikille tämän mahdollistaneille ja mukana olleille. Se on KIITOS.

Marika Vapaavuori, ohjaaja

II Anna Karenina: näytelmä ja muut kulttuurin tuotteet

Nämä tehtävät sopivat hyvin myös yläkoululaisille

1. **Keskustellaan** (ennen tai jälkeen teatterikäynnin) Anna Kareninan tarina ja muut kulttuurin tuotteet. Onko tarina tuttu opiskelijoille? Jos ei, voitte selvittää teoksen juonen esim. netistä. Missä muissa kulttuurin tuotteissa olet törmännyt tämän tarinan versioihin, muunnoksiin, osittaisiin viittauksiin tai lähes koko tarinan siirtämiseen esim. toiseen kulttuuriin, aikaan, erilaisiin henkilöihin jne.? Tämä tehtävä on hyvä yhdistää tehtävään 2.

2. **Luetaan** (teatterikäynnin jälkeen) esim. J-P Pulkkisen ”Onnelliset perheet” (Kiiltomato 2008) tai Annika Idströmin ”Veljeni Sebastian” (WSOY 1985). Keskustellaan lukukokemuksesta, etsitään yhtäläisyyksiä, lainauksia ja viittauksia Anna Kareninaan. Vertaillaan havaintoja: Miten kirjojen tarinat liittyvät Anna Kareninaan? Mitä nämä yhtäläisyydet / viittaukset tuovat teosten tarinaan? Muuttuuko suhtautuminen tarinaan, kun tuntee Anna Kareninan tarinan tai vastaavasti jääkö lukukokemuksesta jotakin olennaista pois, jos ei tunne tarinaa ja havaitse viittauksia? (Tehtävän taustaksi: ”Onnelliset perheet” on suorempi muunnos ”Anna Kareninasta”; ”Veljeni Sebastian” sisältää ehkä haastavammin havaittavia kytköksiä ja viittauksia.)

3. **Katsotaan** (teatterikäynnin jälkeen) Joe Wrightin ohjaama ”Anna Karenina” –elokuva (2012). Verrataan elokuvan sisältöä näytelmään: mikä oli samaa, mikä erilaista? Miten elokuvan ja teatterin esityskeinot poikkeavat toisistaan? Millaisia kohtauksia erityisesti oli toteutettu eri tavoin ja miksi? Mitä perusteita voisi olla sille, mitä näytettiin teatterin lavalla ja mitä filmatisoinnissa?
   HUOM! Katso myös: VI Ryhmätehtäviä lukiolaisille, tehtävät 1-3 sekä VII Esitysanalyysikysymyksiä

4. **Kirjoitetaan** (teatterikäynnin jälkeen) jokin näytelmässä nähty kohtaus tai osa tarinaa eri näkökulmista ja eri kertojien äänellä. Kirjassa on ulkopuolinen kertoja, mutta miten esim. Vronski, Kitty tai vaikkapa lapsi, palvelija tmv. olisi asian nähnyt ja kertonut? Tässä tehtävässä luovuus ja mielikuvitus saa lentää!

5. **Lukupiiri** (pitkä tehtävä!) Innokkaat voivat perustaa klassikkolukupiirin ja tutustua alkuperäisteokseen. Lukupiirin voi toteuttaa esimerkiksi niin, että luetaan sovittu sivu- tai lukumäärä jokaiseen (esim. viikottaiseen) tapaamiseen ja keskustellaan luetusta. Vaihtoehtoinen, haastavampi toteutustapa on, että jokainen lukee vuorotellen oman osuutensa ja tapaamisessa referoi juonenkäänteet muille. Tämä edellyttää sitoutumista omaan lukuvuoroon ja ehkä myös lukupiirin ohjaajalta tarkempaa teoksen tuntemusta tai paneutumista jokaiseen luettavana olevaan jaksoon sekä apukysymysten laatimista, jotta juonessa mukana pysymisen kannalta olennaiset seikat tulevat ilmi.

III Tehtäviä ja tietoa suurista aiheista

Nämä tehtävät sopivat hyvin esimerkiksi filosofian ja sosiaali-ja terveysalan opintoihin

1. **Rakkaus – mitä rakkaus on?**

   Repliikki näytelmästä: ”Kuka näinä aikoina puhuu rakkaudesta?”

   1. Tee kuvakollaasi, piirros tai maalaus sanasta rakkaus.

   2. Tee käsitekartta sanasta rakkaus. Huomioi erilaiset rakkauden lajit kuten romanttinen rakkaus, lähimmäisen rakkaus jne. Vertaa omaa käsitekarttaasi esim. Platonin rakkauden lajeihin: Eroottinen rakkaus, romanttinen rakkaus, veljellinen rakkaus, jumalallinen rakkaus

   3. Psykologi Robert Stenberg on tutkinut ja määritellyt teoreettisesti rakkauden eri osa-alueita. Hänen mukaansa rakkaus muodostuu kolmesta komponentista eli osa-alueesta. Täydellinen rakkaus sisältää ne kaikki yhtä aikaa: läheisyyden, intohimon ja sitoutumisen. Ne ilmenevät ihmissuhteissa myös toisistaan erillisinä tai erilaisina yhdistelminä.

   Ystävyydessä on kyse läheisyydestä – toisen kunnioittamisesta, luottamuksesta ja jakamisesta ja toisesta pitämisestä. Hullaantumisessa on läsnä vain intohimon osa-alue, eli fyysinen ja psyykkinen vetovoima sekä voimakkaat tunteet. Pitkässä parisuhteessa saattaa olla jäljellä vain sitoutumisen osa-alue eli päätös rakentaa elämää ja pysyä yhdessä. Romanttinen rakkaus käsittää vain läheisyyden ja intohimon, toverillinen rakkaus taas läheisyyden ja sitoutumisen. Hullussa rakkaudessa ovat läsnä intohimo ja sitoutuminen, mutta läheisyys ja luottamus puuttuvat.

   Tarkastele näytelmän suhteita, minkälaisia erilaisia rakkauden ilmentymiä löydät näytelmästä Stenbergin teoriaan peilaten? Millaisia muutoksia huomaat suhteissa tapahtuvan näytelmän kuluessa? Mistä muutokset johtuvat?

   Lisää Stenbergin teoriasta löydät esimerkiksi seuraavasta lähteestä:
   Yle: https://yle.fi/aihe/artikkeli/2013/07/09/ihmisen-psyykkinen-kehitys

2. **Perhe**

   "Kaikki onnelliset perheet ovat toistensa kaltaisia, jokainen onneton perhe on onneton omalla tavallaan." alkaa Leo Tolstoin Anna Karenina -romaani lauseella, jota on siteerattu paljon.

   Perhe: mikä on perhe? Määritelkää perhe ensin yksilöllisesti, verratkaa ryhmässä kunkin käsitystä siitä, mikä on perhe. Verratkaa sitten vielä ajatuksianne esimerkiksi tilastokeskuksen määritelmään ja Infopankin määritelmään ja siihen, miten YLE:n psykologian kurssissa asia määritellään.

Tilastokeskus: https://www.stat.fi/meta/kas/perhe.html
Infopankki: https://www.infopankki.fi/fi/elama-suomessa/perhe/mika-on-perhe
YLE Ihmisen kehitys: https://yle.fi/aihe/artikkeli/2013/07/09/ihmisen-psyykkinen-kehitys

Millainen on onnellinen perhe? Millainen onneton perhe? Miettikää myös, miten perheen onnellisuuteen tai onnettomuuteen vaikuttavat yksilöiden valintojen tai ominaisuuksien lisäksi perheen ulkopuoliset ja yhteiskunnalliset tekijät. Miten perheiden onnellisuus tai onnettomat perheet tulevat esiin näytelmässä?

3. Itsetuhoisuus

Elämän merkitykseen ja kuolemaan liittyvien asioiden pohtiminen kuuluvat elämään, mutta jos ihminen toivoo jatkuvasti kuolemaa tai vahingoittaa itseään, asia tarvitsee huomiota ja todennäköisesti myös ammattiapua.

Itsetuhoisuudella tarkoitetaan sekä epäsuoraa itsetuhoisuutta että suoraa itsetuhoisuutta. Epäsuora itsetuhoisuus tarkoittaa elämää uhkaavien riskien ottamista arkisessa elämässä välittämättä tarpeellisista turvatoimista. Suora itsetuhoisuus on akuuttia itsemurhan uhkaa henkilön elämässä.

Itsemurhia voidaan ehkäistä. Suomi on ollut tunnettu synkistä itsemurhaluvuistaan, mutta niihin on voitu vaikuttaa kansakunnan tasolla. On myös hyvä tietää, mitä tehdä, jos joutuu tilanteeseen, jossa kohtaa itsetuhoisia ihmisiä.

Lue lisää seuraavista lähteistä:

THL itsemurhien ehkäisy:
https://thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyden-edistaminen/itsemurhien-ehkaisy

Nuorten mielenterveystalo:
https://www.mielenterveystalo.fi/nuoret/tietoa_mielenterveydesta/nuorten_mielenterveysongelmat/Pages/itsetuhoisuus.aspx

Suomen mielenterveysseura:
http://mtkl.fi/tietoa-mielenterveydesta/aikuisille/itsetuhoisuus/

4. Masentuneisuus

Masentuneisuus ja ahdistuneisuus ovat yleisimmät mielenterveysongelmat.
Masennus-sanalla viitataan monenlaisiin asioihin jokapäiväisessä kielenkäytössä. Sillä voidaan tarkoittaa ohimenevää mielentilaa tai sitten viitata masennukseen mielenterveydenhäiriönä. Kokemuksena ja toisaalta myös mielenterveysongelmana se on niin yleinen, että siitä puhutaan arjessakin sangen usein. Myös netissä on runsaasti erilaisia kirjoituksia asiasta. Ota selvää luotettavista lähteistä, kuten Terveyskirjastosta, Käypä hoito suosituksista Depression-hoitosuosituksesta ja Käypä hoito -suosituksen potilasversiosta, millainen masennustila vaatii hoitoa.

Selvitä samoista lähteistä tutkimustietoa siitä, millaiset tekijät ovat yhteydessä masentuneisuuteen yleensä.
Mieti myös, mitä näistä tekijöistä tunnistat Anna Kareninan kohdalla toteutuvan?
Suositellut lähteet:
Terveyskirjasto: http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti
Täältä löydät myös Käypä hoito -suositukset ym. asiantuntijoiden kirjoittamaa tutkimukseen ja näyttöön perustuvaa materiaalia.

5. Puolustusreaktiot

1. Määrittele käsitteet:
   a) psyykkinen itsesäätely
   b) copig (hallintakeinot)
   c) defenssit (puolustusreaktiot)

2. Mieti millaisia mielen hallintakeinoja ja puolustusreaktioita itse käytät?
   a) Mitä teet, kun olet surullinen/vihainen/yksinäinen/mustasukkainen/jne.? Lähdetkö vaikkapa järven rantaan katsomaan ulappaa tai ystävän kanssa kävelylle tai kuunteletko musiikkia? Millaiset mielen hallintakeinot ovat sinulle tyypillisiä? Toimivatko ne? Olisiko jotakin mitä voisit jo käytössä olevien lisäksi kokeilla? Mitä ne olisivat?
   b) Mieti esimerkiksi tilannetta: saat tärkeästä kokeesta huonon arvosanan. Syytätkö esimerkiksi opettajaa vaikeista kysymyksistä tai omaa väsymystäsi? Vai ajatteletko kenties ”eihän tämä ole oikeasti edes tärkeä koe”. Mitä puolustusreaktioita näissä tilanteissa käytät? Keksikää lisää selityksiä huonolle koemenestykselle ja nimetkää niihin sopivat puolustusreaktiot.

3. Määrittele käsite vastarinta (jos ei tullut jo edellä esille). Pohtikaa pareittain/pienryhmissä, mikä negatiivinen sekä positiivinen merkitys vastarinnalla on tämän hetken ihmiselle nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa/työelämässä.

4. Tarkastele näytelmän henkilöiden toimintaa. Millaisia psyykkisen itsesäätelyn keinoja heidän toiminnastaan löytyy (coping ja defenssit)? Millaisiin tilanteisiin nämä liittyivät? Käykää keskustelua havainnoista näytelmän jälkeen. Olivatko keinot toimivia vai olisiko jokin muu keino ollut toimivampi? Mikä toimi/ei toiminut ja miksi?

6. Morfiini

Näytelmässä eräs roolihahmo käyttää morfiinia.

1. Määrittele käsite riippuvuus (psyykkinen, fyysinen, sosiaalinen sekä aine- ja toiminnallinen riippuvuus). Katso myös ICD-10 luokittelusta haitallisen käytön sekä (F10.1) riippuvuuden (F10.2) diagnostiset kriteerit.
   http://www.kaypahoito.fi/web/kh/suositukset/suositus?id=nix00353

2. Tutki oman paikkakuntasi palvelujärjestelmää; missä ja miten hoidetaan eri tavalla riippuvuuksista kärsiviä ihmisiä? Selvitä myös, miten näihin hoitoihin hakeudutaan ja mitä

ne asiakkaalle maksavat? Selvitä myös mitä ja millaista apua riippuvuudesta kärsivän ihmisen läheisille on tarjolla. Käytä esim. Tampereen kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluiden sivustoa https://www.tampere.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/mielenterveys-ja-paihdepalvelut.html ja Mielenterveysomaiset Pirkanmaa sivustoa https://www.finfamipirkanmaa.fi/

3. Tutki ja määrittele mitä morfiini on. Miten se vaikuttaa ihmiseen? Voiko morfiini aiheuttaa riippuvuutta? Millaisiin tarkoituksiin morfiinia on käytetty aikaisemmin? Entä mihin ja miten morfiinia tai sen johdannaisia nykyään käytetään? (laillinen ja laiton käyttö). Etsi tietoa luotettavista lähteistä ja tee vertailua. Miten käyttö on muuttunut vai onko?
   Käytä esim. Päihdelinkin sivustoa:
   https://www.paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/huumeet-ja-muut-paihdyttavat-aineet/opiaatit-morfiini-ja-heroiini

4. Pohdiskele näytelmän aikana ja sen jälkeen roolihahmon morfiinin käyttöä.
   a) mihin hän käytöllä pyrkii eli miksi hän morfiinia käyttää?
   b) olisiko kenties joku muu keino voinut toimia morfiinin sijaan? Mikä? Miten?
   c) millaisia riippuvuuden ulottuvuuksia havaitset (psyykkinen/fyysinen/sosiaalinen)?

7. Rooliodotukset

Naisen ja miehen oletettu rooli yhteiskunnassa on kulttuurisesti ja ajallisesti määrittyvä.

1. Määrittele naisen ja miehen rooleja nykyhetken suomalaisessa yhteiskunnassa. Käytä apunasi mediaa ja painettuja lähteitä. Etsi tietoa siitä, miten a) naisen ja b) miehen odotetaan toimivan roolissaan? Mikä on hyväksyttävää ja mikä ei? Esim. Me Too- kampanja https://yle.fi/uutiset/3-9886385

2. Etsi lisäksi tietoa, siitä miten tämä on muuttunut esim. 1960 –luvun Suomeen verrattuna. Millaiset rooliodotukset silloin vallitsivat a) naisia b) miehiä kohtaan?

3. Entä muunsukupuoliset nykyajan suomalaisessa yhteiskunnassa, millaiset ovat heidän rooliodotuksensa? Mikä on hyväksyttävää ja mikä ei? Määrittele tarvittaessa käsitteet muunsukupuolinen, sukupuoliodotus ja sukupuolten tasa-arvo.

4. Arvioi näytelmässä tuotettua naisen asemaa ja roolia. Mikä on samanlaista kuin nykyään? Mikä on muuttunut ja miten?

5. Arvioi näytelmässä tuotettua miehen asemaa ja roolia. Mikä on samanlaista kuin nykyään? Mikä on muuttunut ja miten?

8. Hyvä elämä

1. Pohdi mitä ”hyvä elämä” merkitsee sinulle? Millaista elämää haluaisit elää?
   a) Listaa itsellesi viisi asiaa, jotka ovat sinulle tärkeitä asioita tai arvoja, joita ”hyvään elämääsi” sisältyy.
   b) Toteutuvatko nämä arvot/asiat jo nyt? Vai haluatko kenties lisätä jotakin?
   c) Jos haluat lisätä jotakin, miten sen teet? Mitä taitoasi tai ominaisuuttasi voit hyödyntää? Tai olisiko joku toinen ihminen, joka voisi sinua auttaa? Tee itsellesi toimintasuunnitelma ja nimeä itsellesi ensimmäinen pieni teko seuraavan 48 tunnin aikana tehtäväksi. Näin pääset alkuun kohti tärkeiden asioiden tai arvojen vahvistumista ja lisääntymistä.

2. Pohdinta- ja tutkimustehtävä. Miten nykyinen suomalainen yhteiskunta määrittelee ”hyvän” tai ”oikeanlaisen” elämän”? Millainen ihmisen tulisi olla, jotta hän täyttäisi yhteiskunnan toiveet?
   Tutki esim. aktiivimallia http://toimistot.te-palvelut.fi/uusimaa/aktiivimalli ja Sote-uudistusta https://thl.fi/fi/web/sote-uudistus/ajankohtaista

3. Pohdintatehtävä.
   a) Millaisen käsityksen näytelmä antaa ”hyvästä” tai ”oikeanlaisesta elämästä”?
   b) Onnistuvatko roolihahmot elämään ”hyvää elämää” omasta mielestään?
   c) Entä muiden ihmisten mielestä?
   d) Esim. pohdi Anna Kareninan tekemiä valintoja ja elämää em. näkökulmista. Onko Anna itse tyytyväinen elämäänsä? Haluaisikohan hän jonkin olevan toisin? Mitä hän olisi voinut mielestäsi ehkä tehdä toisin? Mitähän muut näytelmän roolihahmot mahtoivat ajatella Annan elämästä vs. hyvä tai oikeanlainen elämä?

4. Väittely hyvän tai oikeanlaisen elämän puitteissa. Opiskelijat voivat väitellä yksin, pareittain tai ryhmissä toisiaan vastaan esim. seuraavista aihepareista.

   - Hyvä elämä tarkoittaa avioliittoa/Hyvä elämä tarkoittaa sinkkuna elämistä
   - Ihminen on onnellinen vain toisen ihmisen kanssa/Ihminen on onnellinen itsenäisenä itsenään
   - Kun työ on mielekästä, huonokin palkka riittää/Hyvä palkka on merkittävintä työn tekemisessä
   - Ihmisen pitää tehdä työtä/Työhön sitoutuminen ei sovi ihmiselle
   - Kertakulutus kunniaan/Omavaraistalous rulettaa
   - Ihminen voi säädellä omia tunteitaan/Ihminen ei voi mitään omille tunteilleen

   Ks. esim. https://yle.fi/uutiset/18-87914

IV Lukutaidon tehtäviä lukiolaisille

1.a Laadi lista näytelmässä esiintyvistä vastakohtaisuuksista. Ota huomioon sekä kerronta, lavastus että muut tehosteet.

1.b Erittele vastakohtakohtien merkitystä näytelmässä.

2.a Laadi lista näytelmässä esiintyvistä motiiveista (kerronnassa toistuvista merkityksellisistä elementeistä).

2.b Osoita, mikä tarkoitus niillä tarinassa on ja millaisia symbolisia merkityksiä ne saavat.

3. Vertaa kirjan ja näytelmän kerrontatapaa. Miten näytelmän kerronnan etenemistapa ja tarkastelupiste eroavat kirjasta? Miten se vaikuttaa tapahtumien seuraamiseen ja tulkintaan?

4. Millaisia metafiktiivisiä aineksia ja muita postmodernille kerronnalle tyypillisiä piirteitä näytelmässä on? Mikä on niiden tehtävä?

5. Valitse yksi näytelmän pariskunnista. Erittele heidän suhdettaan ja sitä, miten sen kehittyminen näkyy näytelmässä.

6. Analysoi näytelmän puvustusta. Millainen tehtävä puvustuksella on ja mitä merkityksiä se näytelmään tuo?

7. Analysoi, miten musiikkia ja liikettä oli käytetty näytelmän viestin tukena.

V Kirjoitustaidon tehtäviä lukiolaisille

Aiheet. Valitse yksi seuraavista:
Normit ja rooliodotukset
Millaista on hyvä elämä?
Onnellinen ja onneton perhe
Mitä rakkaus on?
Mielenterveyden häiriöt

Aineistot. Käytä vähintään kahta seuraavista aineistoista:
Anna Karenina -näytelmä
Kokonaisuuden III (Tehtäviä ja tietoa suurista aiheista) aineistot (s. 7-11)

VI Ryhmätehtäviä lukiolaisille

Tehtävät voi tehdä myös osittain eli vertailla vain esimerkiksi kirjaa ja näytelmää tai elokuvaa ja näytelmää. HUOM! Katso myös: VII Esitysanalyysikysymyksiä

1. Tanssiaiset. Anna Karenina -teoksen tapahtumien voi ajatella sysäytyvän liikkeelle tanssiaisista, joihin sekä Anna että Vronski osallistuvat. Lukekaa tanssiaisista ensin kirjasta (ensimmäinen osa, luku XXII ja XXIII).

a. Tutustukaa samaan kohtaukseen Anna Karenina -elokuvassa (2012).

https://www.youtube.com/watch?v=7fYt-dvDIhM (tanssiaiset)

b. Vertailkaa, miten elokuvan ja näytelmän tavat toteuttaa kirjan kohtaus eroavat toisistaan.

- Millä tavoin Annan ja Vronskin välillä oleva jännite tuodaan teoksissa esille?
- Millainen kohtauksen tunnelma teoksissa on, ja miten se luodaan?
- Millä tavoin näkyy se, että kyse on kielletyistä tunteista?

2. Laukkakilpailut. Tutustukaa Anna Karenina -teoksen laukkakilpailuja kuvaavaan kohtaan (toinen osa, luku XXV, laajemmin XXII-XXV). Lukekaa myös, miten sama tilanne kuvataan toisesta näkökulmasta (toinen osa, luku XXVIII-XXIX).

a. Katsokaa sama kohtaus Anna Karenina -elokuvasta (2012).

https://www.youtube.com/watch?v=jg6_JaLi-kM (laukkakilpailut)

b. Vertailkaa elokuvan ja näytelmän tapaa toteuttaa kohtaus.

- Millaisia postmodernille kerronnalle tyypillisiä keinoja käytetään?
- Millä tavoin Annan tunnemaailmaa kuvataan?
- Miten ajan käytösnormit ja muiden suhtautuminen tulevat esiin?

3. Raidekohtaus. Tutustukaa Anna Karenina -teoksen raidekohtaukseen (seitsemäs osa, luku XXXI, laajemmin XXX-XXXI).

a. Katsokaa sama kohtaus elokuvasta.

https://www.youtube.com/watch?v=gClqXAnP_7k (raidekohtaus)

b. Vertailkaa kohtauksen toteutustapaa elokuvassa ja näytelmässä.

- Miten Annan ajatukset ja tunteet ovat kohtauksissa läsnä?
- Millä tavoin tilanteen traagisuutta korostetaan?

HUOM! Katso myös: III Tehtäviä ja tietoa suurista aiheista, tehtävä 3.

VII Esitysanalyysikysymyksiä

Esitysanalyysin kysymyksiä elokuvaa ja näytelmää erittelevälle.
HUOM! Katso myös: VII Ryhmätehtäviä lukiolaisille, tehtävät 1-3.

Voit analysoida näkemääsi esitystä esitysanalyysin kysymysten avulla tai vertailla sitä esimerkiksi Joe Wrightin ohjaamaan elokuvaan vuodelta 2012.

Kysymykset sopivat käytäväksi läpi keskustellen ryhmässä, ja niiden pohjalta voi myös kirjoittaa eheän analyysitekstin tai vertailevan analyysin esityksestä ja näytelmästä. Kirjoittaessasi analyysiä kaikkiin kysymyksiin ei ole välttämätöntä vastata; valitse kiinnostavimmat ja ne, jotka nousevat esiin katsoessasi.

1. Rakenne ja draamakerronta
- Millainen rakenne elokuvassa / näytelmässä on? Miten jako näytöksiin ja kohtauksiin on tehty?

2. Tarina ja juoni
- Tiivistä juonen kulku muutamaksi virkkeeksi.
- Ratkeaako näytelmän / elokuvan kuluessa jokin ongelma? Millainen, miksi?
- Etsi näytelmän / elokuvan isoimmat käänteet. Millaisia aukkoja kerronnassa on?

3. Mitä ristiriitoja, jännitteitä ja vastavoimia näytelmässä / elokuvassa on? Mikä on pääjännite?
- Mikä on mielestäsi näytelmän / elokuvan keskeisin kysymys? Miksi?
- Millaisia ristiriitoja, jännitteitä ja vastavoimia henkilöhahmojen välille rakentuu?
- Miten näytelmän / elokuvan nimi ohjaa tulkintaa?

4. Pää- ja sivuhenkilöt
- Miten he toimivat, puhuvat, mitä arvostavat?
- Mitkä ovat heidän tavoitteensa, ongelmansa? Millainen luonteensa?
- Millaisia ihmistyyppejä henkilöt edustavat?
- Millainen on tarinan ihmiskäsitys, entä maailmankuva?
- Halutessasi valitse yksi henkilöhahmo ja tarkkaile, mitä piirteitä henkilöhahmossa on korostettu ja mihin tyyliin hänet on tuotu esiin.

5. Laji ja tyyli
- Onko kyseessä perinteinen, suljettu draama vai moderni, avoin draama?
- Onko elokuvassa / näytelmässä ristiriitaisia tai absurdeja piirteitä, vai onko se ennemminkin realistinen?
- Mitä tyylisuuntaa näytelmä edustaa? Miten tyylisuunta näkyy siinä?
- Mitä elokuva / näytelmä kertoo 1800-luvun yhteiskunnasta ja sen arvomaailmasta?

6. Näyttelijäntyö
- Millainen on näyttelijöiden suhde rooleihin?
- Millaisia ovat liikkeet, eleet, ilmeet ja äänenkäyttö?

7. Esityksen visuaalisuus ja äänimaailma
- Millaisia ovat lavastus, rekvisiitta, valaistus ja puvustus? Entä musiikki ja tehosteet?
- Miten näyttämökuva tukee kokonaisuutta?
  Miten kuva muuttuu esityksen aikana?
- Miten elokuvan visuaalinen ilme on toteutettu, entä puvustus?

Millaisia ovat musiikki ja tehosteet?

8. Katsomiskokemus

- Millaisia odotuksia sinulla oli esitystä / elokuvaa kohtaan? Täyttyivätkö ne? Miksi, miksi ei?
- Vain teatteriesityksestä:
  Millainen oli esityksen ja yleisön suhde?
  Miten yleisö reagoi? Miten itse reagoit?

9. Vertaa kahta eri toteutusta lukemaasi romaaniin

- Kumpi vastasi enemmän omia romaanin pohjalta syntyneitä mielikuviasi? Miksi?
- Olivatko toteutukset romaanille uskollisia? Mitkä olivat isoimpia eroja?
- Miten romaanin tarinaa oli sovitettu nykykatsojalle sopivaksi, vai oliko?

Miten syntyy napakka vertaileva kirjoitelma?

- ✓ Suunnittele taulukon avulla: listaa rinnakkain vastauksiasi erittelykysymyksiin molemmista, elokuvasta ja näytelmästä. Tee muistiinpanoja elokuvan katsottuasi, jotta muistat elokuvan vielä näytelmän katsottuasi.
- ✓ Älä kirjoita ensin toisesta ja sitten toisesta, vaan etene läpi kirjoitelman käsitellen molempia yhtä aikaa, esim. johdanto molemmista, sitten molempien rakenteesta yksi kappale, molempien henkilöhahmoista yksi kappale jne.
- ✓ Lopussa yhteenveto yhteisistä ja eriävistä piirteistä ja keskeisestä kysymyksestä, jota elokuva ja näytelmä käsittelevät.

VIII Tehtäviä kuvaamataidon ja visuaalisen kulttuurin opetukseen

1. **Värioppia**
   Väriympyrä ja värien tulkintaa, hiukan värioppia.
   Kerrataan päävärit, lähivärit, välivärit ja vastavärit.
   Tee väriympyrä puhtailla väreillä.
   Miten vastavärit voi määritellä ja tunnistaa? Väritä.
   Miten tehdään murrettu väri? Tee.
   Mitä tarkoittaa värin valoisuusaste eli valööri? Tee kuva, jossa hyödynnetään värin eri valoisuusastetta.
   Mitä ovat lämpimät värit? Minkälaista tunnelmaa ne luovat? Tee kuva.
   Mitä ovat kylmät värit ja minkälainen niiden luoma tunnelma on? Tee kuva.
   Tee väreillä yksi näytelmän kohtaus. Tuo kohtauksen tunnelma esille.

2. **Näytelmän värit**
   Mitä värejä on käytetty paljon?
   Vertaa kohtauksissa käytettyjen pukujen väriä lavastukseen. Tee kohtauksen pukujen väreillä lavastuksen väriä vasten sommitelma. Miltä se näyttää?
   Miten valaistuksella on muutettu kohtauksissa käytettyjen värien viestiä?
   Miltä näyttäisi valaistussuunnitelma yhteen kohtaukseen näytelmässä sinun tekemänäsi?

3. **Mitä väreillä halutaan kertoa**?
   Mitä värit ilmaisevat meille?
   Kerro värien symbolisia merkityksiä.
   Myös kukilla on kerrottu viestejä. Mitä niiden väreillä on kerrottu?
   Mitkä värit virkistävät ja tuovat hyvää mieltä?
   Mikä on lempivärisi, mitä sen voi tulkita kertovan sinusta?

4. **Annan puvut**
   Näytelmässä Annalla on erivärisiä pukuja. Kerro niiden värien liittymisestä näytelmän tunnetiloihin ja viestintään. Mitä pukujen väri kertoo kohtauksessa Annasta?
   Mikä on Annan väri? Riippuvatko Annan pukujen värit hänen tilanteestaan? Miten Annan väri voi muuttua?
   Näytelmässä Anna on ristiriitaisissa tilanteissa. Miten muiden näyttelijöiden pukujen väritys sopii tunneilmapiiriin ja mitä ne viestivät? Kerro kahdesta kohtauksesta tarkemmin.

5. **Näyttävä puvustus**
   Mitä mielestäsi tarkoitetaan käsitteellä näyttävä puvustus?
   Millainen on mielestäsi näyttävä puvustus, mistä se muodostuu?
   Kerro mitä sinä pidät ”näyttävänä”?
   Mitä tarkoittaa käsite silmäkarkki?
   Vertaa käsitteitä näyttävä ja silmäkarkki. Esimerkiksi kumpi on vakavasti otettavan asian kuvaukseen sopiva. Miksi mielestäsi näin on?
   Kokemus silmäkarkista, mitä se on mielestäsi?
   Voiko valaistuksella vaikuttaa kokemukseen esityksen näyttävyydestä/silmäkarkista? Miten se

tehdään? Miten se on tehty? Miten se pitäisi tehdä?

6. **Miltä esitys näyttää?**
   Kerro sinun kokemuksesi näytelmästä visuaaliselta kannalta. Miltä esitys näytti?
   Mistä edellä kuvattu kokemuksesi muodostui? Miksi se näytti sinusta siltä?

7. **Mikä on sinusta kaunista, miksi, miksi ei?**
   Mistä sinulle on muodostunut käsitys siitä mikä on kaunista?
   Miksi suomalaiset saattavat pitää jotakin asiaa kauniina, mutta vaikka kanadalaiset eivät?
   Mistä johtuu, että väestönryhmien välillä voi olla erilainen käsitys kauneudesta?
   Miksi monet pitävät kauniina samoja asioita?
   Miten sinä ja ystäväsi tiedätte, mikä asia on hyvännäköinen?

8. **Miltä esitys kuulosti? Miksi?**
   Mistä esityksen äänimaailma eli äänitehosteet muodostuivat?
   Mikä ääni kuvaa lämmintä väriä? Mikä kuvaa kylmää väriä?
   Mistä sinun edellinen kokemus johtuu?
   Oliko esityksessä havaittavissa äänillä tehtyä maisemaa. Miten se oli tehty?

9. **Miksi teatteriesitys on taidetta?**
   Onko teatteriesitys kuvataidetta? Visuaalista taidetta?
   Mitä taide on? Lyhyt, sinun oma määritelmäsi.
   Mitä taide on meidän yhteiskunnassamme?
   Kuka päättää mitä taide on?
   Mistä sinä tiedät, mikä on taidetta?
   Mitä taidetta teatteri on lähellä?
   Mitä taiteita on hyödynnetty teatterin tekemisessä?
   Visuaalisuus. Mitä se on? Onko Anna Karenina visuaalinen? Miksi?

10. **Kuinka kokemus vaikuttaa taiteen katsomiseen?**
    Miten kokemus vaikuttaa teatteriesityksen seuraamiseen?
    Suhtautuuko kokenut katsoja eri tavalla tähän näytelmään?
    Miten luulet vaikuttavan, jos katsoja on lukenut kirjan ennen näytelmää?
    Miten vaikuttaa, jos katsoja on katsonut Anna Karenina -elokuvia?

IX Teatterietiketti

Teatterietiketistä saat käytännön tietoa Tampereen Teatteriin tulemisesta ja teatterissa viihtymisestä.

- Tulethan teatteriin ajoissa, sillä myöhästyneet pääsevät saliin vasta väliajalla. Teatterin ulko-ovet avataan jo tuntia ennen esityksen alkua, mutta saliin pääset 15 minuuttia ennen esityksen alkua.
- Tarkista etukäteen, millä näyttämöllä esitys on. Päänäyttämö ja Kulttuuriravintola Kivi sijaitsevat Keskustorilla ja Frenckell-näyttämö Keskustorin toisessa päässä Satakunnan sillan pielessä.
- Ulkovaatteet jätetään esityksen ajaksi narikkaan. Päänäyttämöllä sinua palvelee narikkahenkilökunta (narikkamaksu 2 €) tai voit jättää vaatteesi itsepalvelunaulakkoon. Frenckell-näyttämöllä itsepalvelunaulakot sijaitsevat teatterin aulassa.
- Jätäthän myös reput ja eväät naulakkoon.
- Huomaavaisuudesta kanssakatsojia kohtaan tulethan teatteriin ilman voimakkaita hajusteita.
- Väliaikatarjoilun voit tilata ennakkoon, näin vältyt jonottamiselta väliajalla.
- Istuinpaikkasi löydät teatterilipusta. Tarvittaessa vahtimestarit opastavat sinut oikealle paikalle.
- Suljethan esityksen ajaksi kännykän, samoin myös kaikki soittimet ja pelit.
- Esityksen aikana valokuvaaminen ja nauhoittaminen eivät ole sallittua.
- Eläydy esitykseen! Naura, jos esitys naurattaa ja itke, jos itkettää. Voit antaa myös väliaplodeja.
- Esityksen päätyttyä voit taputtaa, huutaa ”bravo!” tai nousta seisomaan ja taputtaa.
- Halutessasi voit lähettää näyttelijöille kiitoksena vaikkapa kirjeen tai kukkia. Jätä tervehdyksesi tullessasi tai väliajalla narikkaan tai vahtimestarille, niin näyttelijä saa sen loppukiitoksiin.
- Toivomme, että nautit teatterin taiasta! Otamme mielellämme vastaan palautetta. Kommentoi näkemääsi esitystä nettisivuillamme **www.tampereenteatteri.fi.**